

DAYANIŞMANIN ARDINDAKİLER: HIV'le yaşayan LGBTİ+'lar anlatıyor

Avrupa Birliği
sivil düşün

DAYANIŞMANIN ARDINDAKİLER: HIV'le yaşayan LGBTİ+'lar anlatıyor

Yayımlayan

Pozitif Alan İnisiyatifi ve 17 Mayıs Derneği

17 MAYIS
DERNEĞİ

E-posta: pozitif@17mayis.org

Web: www.17mayis.org

Hazırlayan

Defne Güzel

Çeviri

Kerem Selçuk

Kapak Fotoğrafi ve Çizimler

Semih Özkarakaş

Tasarım

Ceket Medya

Basım

Haziran 2024, Ankara

Avrupa
Birliği
**sivil
düşün**

Bu kitap Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği Desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla Pozitif Alan İnisiyatifi'ne aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

İçindekiler

- Sunuş Niyetine: Söz dayanışmaya geldiğinde, HIV’de bir şey mi? **1**
- Barış Ozan: *“Dayanışma o kadar zor bir şey değil”* **6**
- Oğuzhan Nuh (Ozla): *“Hayallerim elimden kayacakmış gibi hissederken bunu durdurdum”* **10**
- Jiyan Andic: *“Sokağın çok daha başka bir etkisi var”* **14**
- Andrew Beckett: *“Ben bu iftiralardan bambaşka biriyim”* **18**
- Mustafa: *“Hepimiz aynı torbadaysak ayrı durmanın anlamı yok”* **22**
- Gucci: *“Değişim bizimle başlıyor”* **26**
- Bora: *“HIV’le enfekte olmaktan korkan kendine mumla arayıp HIV’le yaşayan birini bulmalı”* **28**
- Defne Güzel: *“HIV’in bir reddetme gerekçesi olmadığı anılar mümkün”* **31**
- T.T: *“Akran desteği dediğimiz birinin seni karşına alıp konuşması değil, gullüm yapabilmek, gönül bağları kurabilmek”* **35**

Sunuş niyetine:

Söz dayanışmaya geldiğinde, HIV’de bir şey mi?

Elinizde tutmuş olduğunuz bu kitap, HIV’le yaşayan ve LGBTİ+ olan on insan hakları savunucusunun hikayelerini, deneyimlerini, hayatlarından kesitleri içeriyor. Dayanışmanın ise bu hikayelerde yadsınamayacak kadar belirgin bir yeri var.

Birazdan okuyacağınız üzere dayanışma iyi günde, kötü günde hayatımıza güç katıyor. Dayanışma kimimiz için bir çıkış yolu, kimimiz için tam anlamıyla hayat kurtaran bir unsur. Kimi zaman da eksikliği hissedilen, biçimi itibariyle iyi gelmeyen ya da mahrum kaldığımız bir ihtiyaç.

Konu HIV olduğunda bize çevrilen sırtlara, sallanan parmaklara her ne kadar aşına olmak istemesek de aşınayız. Oysa ki HIV’le yaşayan LGBTİ+’lar dayanışmanın o bildiğimiz haline yeni bir anlam katıyor. HIV’le yaşamak dayanışmanın kesildiği bir sınır ya da “her şeye rağmen” dediğimiz ve sınırın aşıldığı bir eşik. HIV’le yaşayanlarla omuz omuza, sırt sırta verilen, HIV’le yaşayanların hak hareketinde verdiği mücadelenin bize söylediği bir şey var: Söz dayanışmaya geldiğinde, HIV’de bir şey mi?

HIV’le yaşayan LGBTİ+’ların ayrımcılıkla baş etme yolları, ayrımcılığa karşı verdikleri mücadele, hayata karşı sitemleri ve hayalleri bu kitapta, satır aralarında kendisine yer buluyor. Acısıyla tatlısıyla bu kitapta yer alan sözlerin HIV’le yaşayanlara güç katacağına, hayatı değiştireceğine inanıyoruz. Pozitif Alan olarak, kurulduğumuz günden bu yana HIV’le yaşayan LGBTİ+’ları merkeze alıp HIV’le yaşayan LGBTİ+’ların kendi hikayelerini anlatabileceği zeminler yaratmak için çabalıyoruz. Derinleşen ihtiyaçlarımıza birlikte kafa yoruyoruz.

Bildiğiniz üzere HIV çok değişti. Bugün, HIV’le yaşayanlar ilaçlarına erişebildiği müddetçe ve çoğunlukla günde tek bir ilaç kullanarak hayatlarına kaldığı yerden, sağlıklı bir biçimde devam ediyor. İlaçların düzenli kullanımı HIV’i baskımlarken bu sayede HIV ölümcül değil kronik bir sağlık durumu haline geliyor. Ayrıca bu kronik durum sayesinde kişiden kişiye HIV geçişi de ortadan kalkıyor.

Bu kadar basitleşmiş bir sağlık süreci içinde yine de özellikle HIV'le yaşayan kayıtsız mültecilerin ve kendi ülkesinde tanı almış HIV'le yaşayan yabancılardan ilaca erişimde sorunlarla karşı karşıya kaldığını hatırlatmak isteriz. HIV'le yaşayan herkesin ilaçlarına ücretsiz erişebilmesi bir insan hakkıdır. Bugün Türkiye'de HIV önleme çalışmaları unutulmuş bir devlet politikası haline gelmişken bunun altında her yönüyle cinselliğin konuşulmasının tabu haline getirildiği bir muhafazakar ideolojinin yattığını da teşhir etmek isteriz. Cinselliği özgürce konuşmadan, HIV'le yaşayanlara söz hakkı tanımadan HIV'e etkili bir yanıt üretilmesi mümkün değildir.

Toplum sağlığının da unsurlarından olan tanı ve tedavi çalışmaları HIV'e, HIV'le yaşayanlara, LGBTİ+'lara, kadınlara, göçmenlere, gençlere, seks işçilerine, madde kullanıcılarına dönük önyargıyla mücadele edilmeden, bu önyargılar ortadan kaldırılmadan ve bu gruplar sürece dahil edilmeden güçlenemez ve gelişemez. Nitekim bu önyargılar test yaptırmanın, tanı almanın önünde bir bariyer oluşturuyor. Geliştirilemeyen etkili yanıt sebebiyle HIV tanıları artıyor ve HIV'le yaşayanlar bir başına bırakılıyor.

Ayrımcılıkların başında HIV'le yaşayanların mahremiyetinin, sağlığa erişiminin ve çalışma hakkının ihlal edildiğini görüyoruz. Hala "günahların bedeli", "ahlaksızlığın sonucu", "seks işçisi hastalığı", "eşcinselliğin laneti" olarak görülen ve HIV'le yaşayanların damgalandığı bir ortamda HIV bilerek ve istenerek görünmezleştiriliyor. Vurgulamak istiyoruz ki sağlığa ve ayrımcılığın olmadığı huzurlu bir yaşama erişme talebimiz muhafazakar devlet politikalarından daha önemlidir.

Bugün HIV alanındaki güncel bilimsel gelişmelerin ardında HIV'le yaşayan LGBTİ+'ların verdiği örgütlü mücadele yatıyor. Omuz omuza, sırt sırta verdığımız eylemli mücadele seksenlerden bu yana hepimizin hayatını güçlendiriyor. Şahit olduk ki bu mücadele dünyayı değiştiriyor. Bugün de kronik bir sağlık durumu haline gelmiş HIV'i daha fazla anlatmamız ve HIV'le yaşayanlara dönük ayrımcılığa ses çıkartmamız gerekiyor.

Bu kitabın oluşmasında deneyimlerini aktaran, sözlerini esirgemedi

söyleyen herkese teşekkürü bir borç biliriz. Hem LGBTİ+'lara hem de HIV'le yaşayanlara dönük ayrımcılığın ortadan kalktığı güzel günler dileğiyle...

Pozitif Alan ekibi

1. Barış Ozan:

“Dayanışma o kadar zor bir şey değil”

Hayatımın önemli bir kısmı aktivizmle geçti. Hep bir şekilde sivil toplumun içerisinde yer aldım. Otuz sekiz yaşındayım. 2019 yılından beri de HIV’le yaşıyorum. LGBTİ+ aktivistliğinin üzerine bir de HIV aktivistliğini ve Pozitif Dayanışma’yı koydum.

“Bir gün HIV tanısı alırsam ne yapayım yani? O zaman da HIV aktivisti olurum”

HIV kavramıyla ilk bir haberde karşılaştım sanırım. Korkutucu, kriminalize edici bir haberd. Annem vardı yanımda. Ona sorduğumda, onun da ürktüğünü hatırlıyorum. O zamandan zihnime yerleşmişti ölümcül ve çok kötü bir şey olduğu.

Henüz tanı almadan önce ara ara beni yoklayan bir HIVfobim vardı pek kimseyle paylaşmadığım. Başkalarıyla sevişiyorum ve arada da kondomsuz birliktelikler oluyordu. Ardından pişmanlık, suçluluk duygusu içimi kaplıyordu. Zevk almışsın, güzel bir deneyim yaşamışsın ama çocukluktan gelen o korkularla bunu hissediyorsun. HIV’in ne olduğunu artık biliyor olmama rağmen yine de hep tedirgindim. Bir taraftan tırnak içinde bu korkunun faydası olarak test alışkanlığım vardı. Bir senede bir mutlaka yaptırıyordum. 2019 yılında Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezi’ne¹ gittim. Öncesinde arada bir, vücudumda bir şey var hissediyorum, gibi şeyler söylüyordum. Bir takım gribal semptomlar gösteriyordum. Ne olduğu belli değil ama ben HIV’e yorup ‘bu sefer’ diyordum. Tabi ki o sırada gergin hissettiren bir şeydi benim için. Gittim teste ve pozitif sonucu aldım. Tanıdığım birisiydi testi yapan çalışan da. O da bana ‘Yani Ozan, her şeyi biliyorsundur zaten bilmediğini sor söyleyeyim’ dedi. Öyle bir tanı alma sürecim oldu.

¹ Ücretsiz ve anonim HIV testi yaptırılabilen GDTM’ler (Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezi) kimi belediyelerin sunduğu hizmetler arasında yer alır. Daha fazla bilgi için <https://www.pozitifdayanisma.org/> adresini ziyaret edebilirsiniz

Son dakikaya kadar bir şekilde negatife dönecek diye düşündüm. Orada, oturduğum sandalyede bir süre kaldığımı hatırlıyorum. Oradan çıktıktan sonra bir süre sersemledim. Bir bank buldum, oturdum. Biraz nefes aldım. Etrafa bakındım. Sonra HIV'le yaşayan arkadaşımı aradım.

2019 yılında, tanı almadan önce de HIV hakkında bilgim vardı. Yabancı olduğum bir konu değildi. HIV'le yaşayan yakın arkadaşlarım vardı. Sadece benim yaşama tecrübem yoktu. Aslında tanı almadan önce bana çok ufak bir fark gibi geliyordu. HIV'le yaşamak ile benim deneyimim arasında ufak bir fark kaldı diye düşünüyordum. Tanı aldığımında böyle olmadığını fark ettim. Ufak bir fark gibi gelmedi. Bilgi anlamında eksikliklerim olduğunu, güncel olmadığını anladım. Psikolojik olarak da etkilendim.

Bir gün HIV tanısı alırsam ne yapayım yani? O zaman da HIV aktivisti olurum, diyordum. Bilgilenmek için kendimi eğittim, öğrendim, danıştım. Sonra insanların ne yaşadığını, gelecekte beni nelerin beklediğini düşünmeye başladım. HIV konusunda bir sürü şeyi bilmediğimi anladım. Sonuçta HIV'i bir başkasından edindim. İnsanlara bunu nasıl duyurabileceğimi düşündüm. Sevdiğim insanlara haber vermek istiyordum. Sıkışmış bir durumdaydım. Doğrudan haber vermek de istemiyordum, damgalanmak istemiyordum çünkü. Anonim bir şekilde bildirmenin, insanları teste yönlendirmenin bir sistemi yoktu.² Diğer yandan HIV'le yaşayanlar da az bilgiye sahipler. Onların da bilgiye ihtiyaçları var. Bilgiden de öte HIV'le yaşayan ve konuşabileceği, görebileceği birilerine ihtiyaçları var.

Aldığımız danışmanlıkların ardından Pozitif Dayanışma olarak sosyal medya hesaplarımızı açtık. Bilgileri yaymaya başladık. Bize ulaşabilecekleri ve anonim test bildirimini yapabilecekleri bir yapı geliştirdik. Pozitif Dayanışma böyle ortaya çıktı.

2 Bir Mesaj Bir Test (1M1T) uygulaması sayesinde <https://pozitifdayanisma.org/> adresinden çevrenize farkındalık yaratabilecek bir mesaj gönderebilirsiniz.

“Şimdiden baktığımda o zamanki Ozan’ı anlıyorum ama şimdi çok daha güçlü ve iyi hissediyorum”

HIV artık çok normalize ettiğim bir şey. Şimdiden baktığımda o zamanki Ozan’ı anlıyorum ama şimdi çok daha güçlü ve iyi hissediyorum. Yakın arkadaşım HIV’le yaşadığı için bir sürü şeyi çok rahatlıkla sorabildim. Eksiklerimi doldurdu, bilgilendirdi. Yanımda oldu. Diğer arkadaşlarımla paylaştım onlar da destek oldular. Sarıp sarmalandım. Kardeşim de destek oldu. Onun çok büyük etkisi oldu.

Türkiye’de HIV’le yaşayan tırnak içinde çok şanslı kesimdeyim. Büyük şehirde yaşıyorum, düzenli işim ve gelirim var. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyım. Çünkü yabancılar sigortayla ilgili bir sürü sıkıntı yaşıyor. Ben şanslı kısmındayım. Bunun farkındayım ama ona rağmen yaşadığım ayrımcılık deneyimleri beni küçük şehirlerde, farklı imkan ve koşullarda tam olarak neler yaşıyor ve biz bunlara ne kadar hakimiz diye düşündürüyor. Bu kısım işte beni ürkütüyor. Raporlardan da biliyoruz hak ihlallerini. Benim yaşadığım deneyimler de hep sağlık çalışanları, hekimler üzerinden yaşadığım ayrımcılık deneyimleriydi.

Aile hekimim yıllık izinde olduğu için yönlendirildiğim başka bir aile hekim odasına girdiğimde bilgisayar ekranına bakıp, ses tonunu değiştirip, daha önce hiç yurt dışında bulunup bulunmadığımı sordu. “Neden geldin? Kimsin?” Gibi sorulardan ziyade ilk bunu merak etti. Ben de sohbet ettiğini sandım. Bulduğumu belirttim. Ekranı görüyorum zaten, dedi. Ekranı ne gördüğünü sorduğumda ise “mikrop görüyorum” cevabını aldım. Kendisine HIV’i anlatmaya çalıştım. Ekranı bakmaya devam etti. Her ne kadar lafımı yetiştirmiş olsam da buna neden maruz kaldığımı düşündüm. Konu bu değildi. Antidepresan yazdırmaya gitmiştim.

Kolonoskopi yapacak doktorla HIV statümü paylaştığımda ise rengi atmıştı. Bu işlemi yapmak için hastaneyle konuşması gerektiğini söyledi. Her ne kadar anlatmaya çalışsam da dinlemedi.

Beni tedirgin hissettirdiği için yaptırmadım. En son enfeksiyon hekimimle bir sorun yaşadım. Asistanlar benim bir hekime atanmadığımı fark ettiler ve beni bir hekime atayıp ilaç değişikliğimi konuşmak için kendisine yönlendirdiler. İki hafta peşinden koşarak buldum ve gittim. Hatta Pozitif Dayanışma'nın yayınlarından göturdüm. Kendisine yaptıklarımızdan bahsettim. İlaçla ilgili sorunumu anlattığımda beni azarlamaya başladı. Böyle bir şeye hakkım olmadığını, orayı kozmetik dükkanı zannettiğimizi, ilaç konusunda ancak sadece bir hekimle muhatap olacağını söyledi. Bu sefer hiç konuşmadım. Dondum kaldım. İlaçların kaç para olduğunu bilip bilmediğimi sordu, devlete ne kadar yük olduğumuzu söyledi. Bir an fark ettim ki karşımda devlet var. Ben de HIV'le yaşıyanların tamamıyım artık ve HIV'le yaşadığım için bana hesap soruyor. En sonunda da beni kovdu.

“Dayanışma benim mücadelemi besliyor”

Böyle zamanlarda Pozitif Dayanışma'nın varlığı güç veriyor. Suçlu değilim, hatalı değilim. Ayrımcılıktan kaçacak bir yerim yok. Hekim ve hasta ilişkisi mahrem ve hiyerarşik bir ilişkiyken bunu yaşamak yıpratıcı olabiliyor. Benim buradaki şansım bana destek olan arkadaşlarım ve aktivizm yapmak. Başkaları da bunu yaşıyor ve bununla ilgili ne yapabiliriz diye düşünmek, benim dayanağım. Dayanışma benim mücadelemi besliyor. Öfkem ve sitemim de var. Sağlık standartlarını getirmek ve doğru bir muamele bu kadar zor değil. Bu karmaşık ve çözülemeyecek bir mesele değil. Önyargılar aşılamıyor. Buna sitemli ve öfkeliyim. Devlet bir insan olsa yakasından tutup sarsmak isterdim. HIV'e dair bir yanıtları yok çünkü. Sadece önleme üzerinden düşünsele bile oradan pek çok politika kurulabilecek.

Bu ülkenin HIV'e bir yanıt geliştirmesini dilerim. Önleme, tanı ve tedaviye bütüncül yaklaşmasını... Kapsayıcı bir hizmet anlayışının olmasını... Elbette ayrımcılıklara karşı farkındalıkların geliştirilmesini... Bunun için HIV farkındalığı edinmek çok önemli. İnsanların detayını bilmeseler bile bir gün HIV'le yaşadıklarında ne yapabileceklerini bilmeleri ve düzenli test yaptırmaları gerek. HIV'e karşı önyargı ve damgalama geliştirmeyecek kişilere dönüşmeliyiz.

Dayanışma gerçekten çok önemli. İnsanlar küçük büyük fark etmeksizin orada sadece HIV'le yaşadığını bildiği için benimle konuşurken hissettiği şeyler "ölmeyeceğim" ve "yaşayacağım" oluyor. İnsanların ufacık bir dayanışmayla ne kadar çabuk etkilenip güçlenebildiğini gördüm. Bu çok hızlı oluyor. Dışardan zor gibi gözüküyor. Aslında bazı şeyler o kadar zor değil. Dayanışma o kadar zor bir şey değil. Birbirimize hal hatır sormak, sarılmak zor değil.

2. Oğuzhan Nuh (Ozla): “Hayallerim elimden kayacakmış gibi hissederken bunu durdurdum”

İlk lubunya ortamlarına blog açıp girmiştim on altı, on yedi yaşlarındayken. Orada kendim için ‘kültür salatasındaki gey marul’ derdim. Evet, Oğuzhan kültür salatasındaki gey marul. Çünkü karmaşık bir kültürde büyüdüm. Göçmen ve göçmeye devam eden bir aileden geliyorum. Türkiye’deki doğan ilk nesilim ve ben de göç ettim. İzmir’de doğup büyüdüm. Balkan göçmeniyim, Arnavutum.

“Çok düşünmüyordum HIV hakkında ama korkuyordum. Tanı alınca bu korku depresyona dönüştü”

Liseden sonra İstanbul’a taşındım. Üniversitede Almanca İşletme okudum. Okurken, yirmi üç yaşında HIV tanısı aldım. Benden bir yıl önce arkadaşım tanı almıştı ama ben tanı aldığımda hala yeteri kadar bilgiye sahip değildim. Üç ay boyunca korkunç bir depresyon yaşadım. Evden çıkmadım. Türkiye’deki derneklerden destek bulamayınca Avrupa merkezli derneklere gittim ve HIV alanında ilerlemeye başladım. Pek çok eğitim programına katıldım. Uluslararası AIDS Topluluğu’ndayım İsviçre’de. Onların gençlik elçisi oldum. HIV’le yaşayan gençleri temsil ettim dünyanın farklı yerlerinde. Daha bilimsel alan ilgimi çektiği için Sağlık Bilimi Yüksek Lisansı yaptım İsviçre’de.

Uluslararası aktivizm yaparken Türkiye’ye geri döndüğüm bir süre oldu. Bu dönemde ciddiye alınmadım. Nerede HIV hakkında konuşsam diplomam olmadığı için eleştirildim. Şu an ikinci yüksek linsansımı yapıyorum. Sosyal kültürel antropolojide. Çünkü medikal antropolojiye yönelmek istiyorum. Son bir buçuk yıldır HIV’le Yaşayan Gençler Global Ağı’nda çalışıyorum. Yaklaşık yirmi ülkede HIV alanında projeler yürütüyorum HIV’den etkilenen gençlerle çalışarak.

HIV hayatıma ilk olarak İstiklal’de barda çalışırken girdi. O ara bardaki tek açık lubunya bendim. Çalışanlardan biri arkadaşının HIV tanısı aldığını

söyledi. Ne yapabileceğini bana sordu. Bir buçuk iki yıl sonra en yakın arkadaşım, sonra da ben tanı aldım. Daha önce aslında filmlerde görürdüm. Ölüm-cüldü filmlerde ve korkutuyordu bu. Çok düşünmüyordum HIV hakkında ama korkuyordum. Tanı alınca bu korku depresyona dönüştü.

Uzatmalı bir sevgilim vardı. Son noktayı koyduğumuz ayrılışımızda, Ankara'ya taşındım. Ayrılık sonrası kolileşip partiledim. Bu dönemde tanı aldım. Sağlığım kötüleşti. En yakın arkadaşım bitki çaylarıyla tedavi etmeye çalıştı. En sonunda doktora gittim. HIV tanısı alışıma sağlık sisteminin korkunçluğunu gösterdi bana. Önce antibiyotik verildi. Penisiline alerjim olduğunu söylememe rağmen penisilin yazdılar. Penisilini kullanınca nefes problemleri yaşadım. İstanbul'a döndüm ve Haseki Eğitim Araştırma Hastanesi'ne gittim test yaptırmak için. Bana "neden?" Diye sorduklarında "ibneyim ve seks yapıyorum çünkü" dedim. Böyle test oldum. Sonuç gelmedi. Tüm testlerim çıkarırken HIV testi çıkmadı. Tekrar tekrar kan istendi benden. İki kere, üç kere kan verdim. İki, üç ay boyunca sürdü bu. En son beni biyokimya laboratuvarına yönlendirdiler. Orası da kapı duvar. Dört sıfır ve kareye basıp kapıyı açtım. Türkiye'de bir kapının şifresi başka ne olabilir ki?

Soru sorabileceğim birini buldum. Barkod numaramı verdim. Yazdırdığı sonuçlara bakarken bir anda yüzü değişti. Sonuçlarımı bana vermek istemedi. Ben de artık zaten suratındaki ifadeden sonra vermemesine gerek kalmadığını söyleyip kağıtları aldım. Doktorla konuşmak için gittiğimde randevusuz giremeyeceğim söylendi. "Ya girmeme izin verirsiniz ya da polisi, güvenliğini arayın" diye bağırıp çağırdım. Doktor geldi ve beni içeri aldı. Bu şekilde aldım tanımı.

"İyi ki HIV tanısı aldım"

Şanslıydım ki benden önce tanı almış bir arkadaşım vardı. Her ne kadar o olsa da üç ay odamdan çıkmadım. Ağladım, öleceğimi sandım. Hayallerim elimden kayacakmış gibi hissederken bunu durdurdum. Böyle yaşamaya devam etmek istemedim. Derneklere ulaştım. Dernekten de destek alamadım. Yabancı bilgileri aradım. Ağların projelerine başvurduğum.

Yeni tanı aldığım için kabul edilmezdim. Başvurularda uzun süredir HIV'le yaşadığım yalanını söyledim. Bir programa kabul edildim. Avrupa AIDS Tedavi Grubu. İki, üç ayda bir, bir Avrupa ülkesine gidip oradaki HIV dernekleri, LGBTİ+ aktivistleri, doktorlar, araştırmacılarla bir araya gelip eğitim aldık. Bu proje boyunca ben baş etmeyi öğrendim. Bilgi edindikçe kaygılarım azaldı. İlk toplantımızda da kendimi tanıtırken başvuru formunda yaptığım kandırmacayı anlattım. Aslında yalan söyleyerek başa çıktım. Bilgiye erişmeye çalıştım. Bilgiyi bulamadım. Erişmek için ne yapmam gerekiyorsa bunu yaptım.

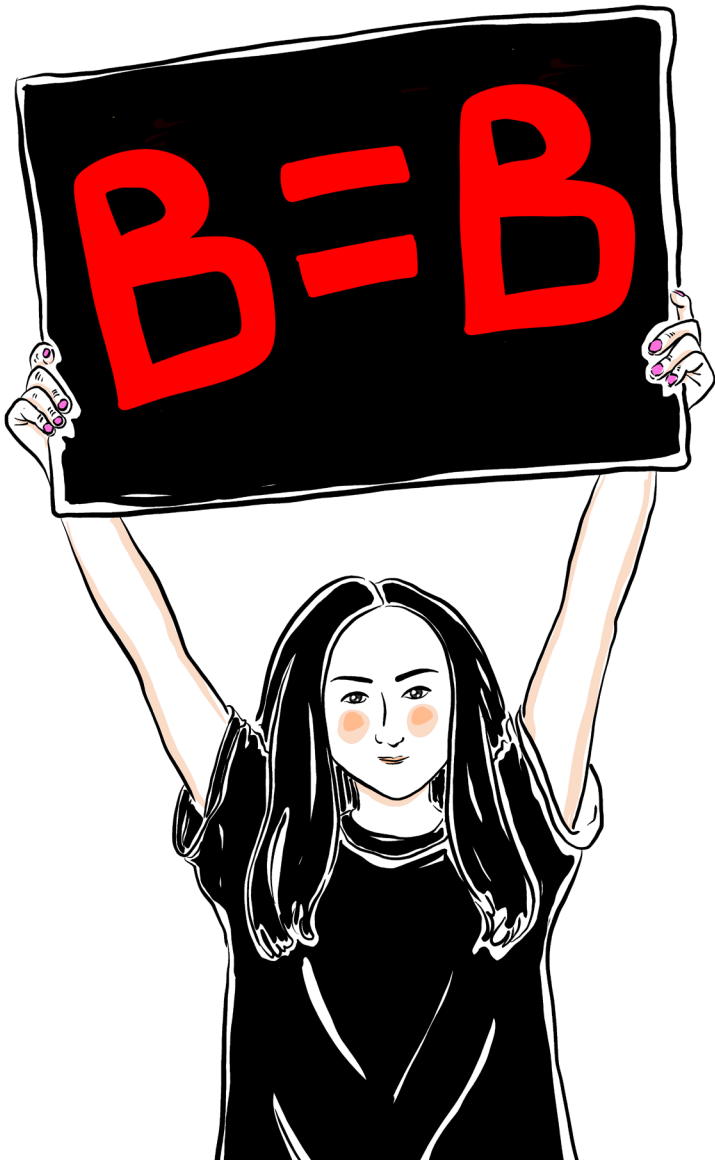
Şu an olduğum yerde, hayattan mutluyum. Olduğum kişiden mutluyum. Yaşadığım şeyler yine de çok korkunçtu ve hep aldığım terapilerde de buraya geri döndük. Onlar sayesinde şu an olduğum kişiyim. İyi ki HIV tanısı aldım, diyorum. Hayatımın en korkunç döneminden sonra HIV aktivizmi yaparak çok fazla yer gezdim, gördüm. Dünyanın her yerinden seks işçileriyle, madde kullananlarla, LGBTİ+'larla tanıştım. Hayatımda bana yakın olan insanların çoğu benim aktivizm alanında tanıştığım insanlar. HIV tanısı almasaydım benim için böyle bir gelecek şekillenmezdi. Veznedar bile olabilirdim. Sorunlar benim çıkış biletim oldu. Öte yandan konu HIV olduğunda ayrımcılık çok farklı şekillerde işliyor. HIV testinin ne olduğu sağlıkçılar tarafından dahi bilinmiyor. Sağlık hizmetlerinde ayrımcılık çok fazla ne yazık ki. Açıldığında da öyle. Göç ederken de öyle. Seçilmiş ailem benim dayanağım oldular. Çok yakın arkadaşlarım, ilk erkek arkadaşım, kedim, beni bitki çaylarıyla iyileştirmeye çalışan kız kardeşim... Bu insanlar beni hayatta tuttu. Onlar olmasaydı hayatta kalamazdım.

Lubunya bir çocuk olduğum için ailemden kabul görmeyeceğimi bilerek büyüdüm ama yalnız hissetmedim en azından. Ne olursa olsun yanımda olacağını bildiğim arkadaşlarım vardı, emindim. Yalnızlığın kendisini bile onlarla yaşadığım için daha fazla iyileşebildim.

***“HIV hakkında konuşma ve düşünme biçimimizi
değiştirmemiz gerek”***

Türkiye’de doğmuş göçmen bir lubunya olarak sağlık çalışanları ve sivil toplum benim hayal kırıklığım. HIV dernekleri için çok lubunyaydım, lubunya dernekleri için HIV’le yaşıyordum ve açık HIV aktivizmi yapmak istemiyorlardı. Ben sansür yiyerek aktivizm yapmaya çalıştım. Bu elbette zaman içinde değişti. HIV’de çok değişti. Kırk yıl geçti. HIV hakkında konuşma ve düşünme biçimimizi değiştirmemiz gerek ama bu yaşanmıyor. HIV’i hala seksenlerdeki, doksanlardaki haliyle konuşuyoruz. Küreselleşme de her şeyi değiştirdi. Doksanlardan kalma bir broşüre artık ihtiyacımız yok. Bu sebeple herkesle konuşmalıyız. HIV’den etkilenen tüm topluluklar birbirlerini dinlemeli, anlamalı. HIV’den etkilenen herkesin hakkını savunmamız gerekiyor. Sadece kendi haklarım için savunuculuk yapmam yeterli değil. Birliktelikler kurmalıyız. Hepimiz için iyi olan şeyleri yapmalıyız.

Sosyal medya hesaplarımda paylaştıklarım üzerinden ya da izlenen bir video üzerinden benimle iletişime geçen insanlar var. Onlara her şeyin güzel olacağını, yalnız olmadıklarını, ilacını alıp hayatına devam edeceğini, hayatta her şeyi yapabileceğini de söylemek isterim. HIV tanısı alman özgür ve mutlu olmanı engellemeyecek.

3. Jiyan Andiç:

“Sokağın çok daha başka bir etkisi var”

Trans Onur Haftası ve İstanbul Onur Haftası komitelerinin gönüllüsüyüm. Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji bölümünde yüksek lisans yapıyorum. Lisansım da sosyolojydi Mimar Sinan’da. Aktivizmle akademi arasında köprü kurmayı hedeflediğim için çalışmalarım da akademik anlamda böyle şekillendi. Lisans Türkiye’deki yeni medya üzerinden yürütülen HIV ve AIDS aktivizmine odaklandım. O bağlamda HIV alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin nasıl bir politika ürettiklerini, merkeze kimleri aldıklarını inceledim.

“Bu anın tam hissini şöyle yansıttım: Bir çuval un tepeden aşağı düşüyor ve o un, bütün hastane koridorlarına yayılıyor”

İlk olarak lise üçte, biyoloji kitabında bir kaç cümleyle AIDS’in ölümcül olduğuna dair bilgi okumuştum. Covid-19 pandemisi ilk gerçekleştiğinde hissedilene benziyordu hissim okuyunca. Hem ne olduğunu bilememe hem ondan kaygılanma hem de hemen peşinden görmezden gelme. Çünkü zaten lisedeydim ve bilgi bana çok uzak geliyordu.

Tanı alma sürecim 2016’da uzun süren karın ağrıyla başladı. Yakın bir arkadaşım benden habersiz karın ağrım için randevu almıştı. Muayene oldum. Endoskopi yapılacağı söylendi. Hastaneden çıkarken de kan tahlili yaptırdım. Endoskopi için başka bir gün tekrar hastaneye gittim. Önlüğü giyeceğim esnada hemşire doktora seslendi. Fısıldaştılar. Hemen yanımdalardı. Kan testlerimin eksik olduğu söylendi ve tekrar kan istediler. Endişelendim, ne olduğunu sordum. Sonra tekrar kan verdim. Aradan iki hafta geçti. İki üç günde bir hastaneye gidiyordum. Her seferinde kan birimine soruyordum ama sonuç gelmiyordu. En sonunda doktorun odasına girdim. Bana hiçbir açıklama yapılmadığını söyledim. Oturduğu sandalyeden geriye doğru çekilip eliyle artı işareti yaptı. Ben anlamadım. Yeniden aynı işareti yaptı. Anlamadım hiçbir şey. Kafasıyla hemşireyi işaret etti ve beni gönderdi.

Tanı aldığım günü net hatırlıyorum. Başka bir gündü. Giydiği kıyafetlerden, elindeki gazeteye kadar hatırlıyorum. Koştum yanına, daha önce bana neden böyle bir işaret yaptığını neyim olduğunu sordum. O da AIDS'in İngilizce açılımını söyledi. Yine anlamadım. En son üsteledim. "Sen AIDS'sin" dedi ve arkasını dönüp gitti. Bana randevuyu alan arkadaşım ile gitmiştik. O bir bankta oturuyordu. Arkamı döndüm, ona bakıyorum. Yürüyeceğim, gideceğim oraya ama o kadar kötü hissediyorum ki... Neye uğradığımı şaşırđım. Hiçbir bilgi verilmedi.

Bu anın tam hissini şöyle yansıttırdım: Bir çuval un tepeden aşağı düşüyor ve o un, bütün hastane koridorlarına yayılıyor. Hissettiğim şey buna çok benziyor. Çünkü ne olduğu belli değil. Nereden geldiği belli değil ama bir yandan da her yere gitti. Doktorun o tepkisi bana öyle bir durumun içindeyim ki hekim bile benimle iletişim kurmaktan kaçınıyor diye düşündürttü. Tanı aldığım da on yedi yaşındaydım. Pek çok açıdan aile dışı destek mekanizmalarının uzağında ydım ve aktivizme girişim de bu politikalarla oldu. O zamanlar aktivizmin içine girmemiştım. Sadece alternatif ailem diyebileceğim arkadaşlarım vardı. Lubunya olarak açtım ama desteğe erişiminin olmaması yalnız hissettiriyordu.

"Aileyi merkezine alan ve LGBTİ+'ları, HIV'le yaşayanları ötekileştiren politikaları daha net anlayınca öfkem farklılaştı"

Pek çok insan gibi internet kaynaklarına başvurduğm. Yanlış bilgiler okudum. Ortalama ömürler biçiliyordu. Her baktığım sitede biraz daha artıyordu. Son baktığım sitede sekiz yıl yazıyordu. Sekiz yılı okuyunca, üniversiteye girip en azından istediğim bölümden mezun olabileceğim diye düşündüm. Sonra HIV alanında çalışan bir sivil toplum örgütüne yazdım. Bir kaç gün sonra görüşme önerdiler. Onlarla görüşmeden önce iki gün sonra daha iyiyim, diyebiliyordum.

İlk iki gün çok büyük yaşadım içimde. Uzaklara dalıp ne yapacağım diye düşündüm. Kendi bedenimle kurduğum ilişki de değışti. Suçlu hissettim ve başkalarına zarar vermekten korktum. Biraz daha kurcalayınca internette doğru bilgileri de

buldum. O dernekte bir akranla görüştüm. Akran görüşmesinden sonra düze çıkmış hissettim. Doğrudan yaşayan birinden duydum çünkü. Sonra aileme açıldım. 2019'un başında Kaos GL'de bir açılma yazısıyla açıldım ve aktivizm yürütmeye başladım.

Elbette oturup o günleri çok düşünmüyorum ama bazen aklıma geliyor. Yakın geçmişte bir eylemde yine yirmi kişiyi gözaltına alınmışlardı ve gözaltına alınanları hastanelere dağıttılar. Gözaltıların olduğu hastane benim de tanı aldığım hastaneydi. Oraya gözaltılar için gittiğimde hastaneye bir baktım. Çok değişmiş, içerde yeni bina var. Dışını yapmışlar. O yola baktım... Aslında böyle olmayabilirdi, diye hissettim. Bu öfke değil. İlk zamanlarda tanımı açıklayan doktora öfkeliydim çünkü başka şekilde yapabileceğini biliyordum. Bütün bu yapısal eşitsizlikleri ve devlet politikalarının yansımalarını anlayınca farklı bi alana yöneldim. Hekime değil de sağlık sistemine öfkelenmeye başladım. Aileyi merkezine alan ve LGBTİ+'ları, HIV'le yaşayanları ötekileştiren politikaları daha net anlayınca öfkem farklılaştı. Lubunya kimliğimle de HIV pozitif kimliğimle de, Kürt kimliğimle de pek çok kez ayrımcılığı yaşadım. Uygulanan ayrımcılık ve ötekileştirmeyle sistem içi kanallar aracılığıyla mücadele etmek mümkün değil.

Tanı aldıktan yedi, sekiz ay sonra büyük bir böbrek ağrım vardı. Pek çok şeyden şüpheleniliyordu. Hekim bulunamıyordu. Bir gecede yedi, sekiz hastane gezdik. Bir hastanede hekime HIV'le yaşadığımı söyleyince bana "yaşın da çok gençmiş" dedi ve HIV'in annemden geçip geçmediğini sordu. Reçete ettiği lavman kitini babam getirdi ve bizi altı saat beklettikten sonra hastanede lösemili hastalar olduğu için bana lavman yapamayacaklarını söyledi. Soluğu takipli olduğum hastanede aldık. Orada da dosyama HIV yazılmış. Dosya elden ele dolaşmış, hemşireler görmüş. Sürekli perdem açıldı ve hepsi beni izleyip perdeyi geri kapattılar. Kendimi hayvanat bahçesinde gibi hissettim. Hepsinin yüzünde de o 'ah vah' ifadesi...

Başka bir gün ise hemşire kan alma işleminde ismimi gördü, çok sevdiğini söyledi ve anlamını bilip bilmediğini sordu. Ben de ismimin anlamı 'hayat' dedim. Onun üstüne, "adının anlamı hayatmış ama iyi bir hayatın olmamış

dedi. Tepki veremedim ama bir kaç gün sonra şikayet ettim hasta haklarına. Bana dönüş yapmadılar. Dosya kayboldu dediler. Buldular, dönüş yaptıklarını iddia ettiler ama dönüş yapmadılar. Tekrar gittim ve hemşirenin uyarı aldığı-
nı öğrenince başhekimle görüştüm. Başhekim hemşirenin böyle bir şey söylememiş olduğunu iddia etti. Elim kolum bağlandı.

“Benzeştiğim insanların varlığından haberdar olmak bile bana iyi gelmeye başladı”

Bu tür sorunlar bende üretimi tetiklediği için bu benim dayanağım oldu. HIV’le yaşamıyor olsaydım belki bu politikalara girmeyecektim ama şimdi akademide biraz daha bu meseleyle ilgileniyorum. Kendi kimliklerimi ya da yaşadığım olumsuz deneyimleri dışarıdan görme isteğiyle araştırılabilecek meseleler gibi yaklaşmak bana iyi geliyor. HIV’le ilgili bir etkinlik olduğunda insanlarla konuşmak, üzerine birlikte düşünmek de öyle. Ben, bağımsız olarak bir şeyler yapabildiğimi hissedince güçlendim. Açılma yazımıyla birlikte hiç tanımadığım insanlar da bana ulaşıp açıldılar. Bir kapı açıldı ve hem HIV hem de lubunyalık üzerine söz söyleyen insanlar belirmeye başladılar. Birbirimizin yapıp ettiklerinden haberdar olduk. Benzeştiğim insanların varlığından haberdar olmak bile bana iyi gelmeye başladı.

Sivil toplum örgütleri yeteri kadar kapsayıcı değil ve buralar küçük iktidar alanlarına dönüşebiliyor. Türkiye’deki HIV aktivistlerinin sayısı yetersiz. Özellikle sivil toplum ayağı dışarıya kapalı ve yeni gelen insanları alana dahil etmek üzerine kurulu değil. Tekrardan toplumsal hareketlerin buna HIV aktivizmi de dahil olmak üzere sokaktaki canlılığını koruması gerekiyor. Sokak insanların hayatına etki ediyor. Sokağın çok daha başka bir etkisi var.

Bir araya gelişler daha da artmalı. Daha kitlesel bir hareket olmalı ve çeşitli sözler duyulmalı. Daha fazla söz söylenmeli. Asıl kilit mesele daha çok bir araya gelmek. Büyük değişimleri yaratmayı tartışmak. Her ufak yan yana geliş bir fırsat. Çünkü her şey çok zorlaştı. O yüzden, tablo böyleyken bizim hem dostluk anlamında hem birlikte siyaset yapma anlamında daha çok bir araya gelmemiz gerekiyor.

UMUTSUZLUK
YOK!
DAYANIŞMA
VAR!

4. Andrew Beckett:³

“Ben bu iftiralardan bambaşka biriyim”

Özel sektörde avukatlık yapıyorum. Bir yerden de lubunyalara destek olmaya çalışıyorum. Profesyonel bir aktivist değilim ama her lubunya biraz aktivist değil mi? Üniversite hayatımdan beri LGBTİ+ hareketinin içerisindeyim. Do-kuz yıldır da HIV’le yaşıyorum.

“Arkadayız, yanındayız dediklerinde biraz daha rahatlamış hissediyordum”

İlkokulda bir derste AIDS kelimesinin geçtiğini hatırlıyorum hayal meyal. İnsan Bağışıklık Yetmezliği Sendromu diye okumuştum, anlamamıştım. İnsan görüntüsünde bir değişikliğe sebep olduğunu düşünmüştüm. Korkuyla karıştıktı duygularım. Anlamlandıramadım. Bir hastalık olunca illa ki bir değişiklik bekliyor insan.

2014’te kolim sormuştu test yaptırıp yaptırmadığımı. O zaman emindim ben-de bir şey olmadığına. Sonra gittim ve test verdim. Öğlen beni aradılar ve tekrar gelmemi, yeniden kan vermeme, işlemlerde bir sıkıntı olduğunu söylediler. İster istemez insana biraz tuhaf geliyor bu durum. İkinci testin ardından gittiğimde HIV’le yaşadığımı söylediler. İnanılmaz endişelendim. Sonra başka testler yaptırmam gerekiyordu. Ben de gitmedim. Çünkü bir an yadsıdım. Öğrenmek istemiyorum böyle bir şeyi, diye düşündüm. Arkadaşım bana destek oldu. Mikrobiyoloji uzmanı bir tanıdığı vardı. Beni onunla tanıştırdı ve süreç başladı. Orada yeniden tanıımı doğruladım. İnsan önce algılayamıyor. Kötüye yoruyor. Ankara’da HIV’le yaşayan bir arkadaşım oldu. Onun varlığı da bana güç verdi.

Tanıdığım insanlara anlattım. Güvenilir olup olduğunu bilemeden bazı insanlarla paylaştım. Paylaştıkça rahatladığımı hissediyordum. Arkadayız, yanındayız dediklerinde biraz daha rahatlamış hissediyordum. Daha sonra bir dernekten telefonla danışmanlık aldım birkaç defa.

³ Andrew Beckett, Philadelphia filminde yer alan kurgusal karakterdir.

İlk başvuru hikayem de garip. Anonim bir şekilde telefon numaramı gizleyerek aramıştım sorun olursa ben sizi ararım, diye. Bir yandan gizli tutmaya çalışırken bir yandan da yayıyordum bu bilgiyi. Garip bir süreçti. Kime ne kadar güvenip güvenmeyeceğimi bilemediğim. Böyle böyle yaşamaya devam ettim. Doktorum bana söylemişti, ilacı kullandığın sürece negatife dönecek ve sen de sağlıklı bir hayat süreceksin, diye. İlk bir ay ilacı kullandıktan sonra belirlenemeyen duruma geldim. O da beni olumlu yönde etkiledi. Ben burada bilimin gücüne inandım, inanmaktan da başka çarem yoktu açıkçası. Bunları yaşadım ve gördüm. Yaşadıkça da benim sağlık anlamında bir sorunum olmadı. Dokuz yıldır da negatiften pozitive evrilmedim. Dikkat ettim ilaç kullanma noktasında. Daha önce de ilaç kullandığım için biliyorum bir şekilde o ilacı kullanmam gerektiğini. Sadece ilk başta açılma sürecinde katkı görmediğim insanlar da oldu. Onlar biraz beni örseledi.

“Yine de ah vah ettiğim bir hale evrilmedim ben”

Ailemden kuzenime söylemiştim mesela. Sonra kuzenimin, kendi çekirdek ailesine, sevgilisinin çekirdek ailesine söylediğini gördüm. Hatta onlar bir sitede oturuyordu. Biz de tatile gidiyorduk aynı siteye. Bizi yolda indirip almadılar. Az daha anneme söylüyordu arabadan indirdikleri zaman. Bir yerden sonra bu yaptıklarının suç olduğunu polis çağıracağımı söyledim. Bağırış, çağırış... “O zaman gelmeyeceksin yazlığa” dediler. O evde çocuk varmış, ona bir şey olurmuş. Bana bunu söyleyen kişi doktor. O zamanlar tıp öğrencisiydi, şimdi kadın doğum uzmanı. Ben ona güvenerek söyledim. O da tam tersi KVKK ihlaline dönüştürdü. Ben onu affedemedim. Biz geri dönmek zorunda kaldık. Aileme de yalan söyledim. Tartıştık, dedim. Eve döndüm ağlaya ağlaya. Bu olaydan sonra ben söyleme noktasında çektim artık kendimi. Biraz ifşalanma ve ifşalanma tehditi hikayem var. İlk de değil ama bir noktada derinden etkileyen bir yerde beni. Çocukluğumun geçtiği insanlardan geldiği için beni yaralayan bir şey bu.

Yine de ‘ah vah’ ettiğim bir hale evrilmedim ben. Şu anda da öyle değilim. Benim başıma açılma sürecinde kötü şeyler geldiği için belki şimdi olsa oralarda dikkatli olurum. Belki olabildiğince gizli tutmaya çalışırdım.

En azından ilk başta. O başlangıç sürecinde daha gizli tutmaya çalışırdım. Kime söylenir kime söylenmez meselesini ben tecrübe ede ede öğrendim. İnsanları elekten, süzgeçten geçirerek öğrendim bu meseleyi. Çünkü sürekli bir ifşalanma tehdidiyle karşı karşıyasın. Bu etiket herkesin ağzına meze oluyor. Sen ona söylüyorsun, o başkasına söylüyor, o bir başkasına... Bu herkesin bildiği bir şey haline geliyor. Yaşanan en büyük hak ihlallerinden biri bu. Katıldığım bütün toplantılarda bütün HIV özne derneklerinin toplantılarında insanların çok büyük gerginlikler yaşadıklarını hissediyorum. “İş bulabilecek miyiz?”, “İşe nasıl alınırız?”, “Biz bunu nasıl gizleyebiliriz?” Gibi sorular.. Bir şekilde işyeri hekimine bildirdiği için işten atılan ya da işe başlatılmayan çok örnek gördüm. Bir çok kişinin hukuki süreci takip edilemiyor. Tekrar tekrar hakimin, mübaşirin önünde bu dosyanın açılıp konuşulmasını ikincil travma yaşamak istemediği için birçok insan işlerinden olduğuyla kaldılar.

“Kimseye zarar vermediğim bir durumun içindeyim”

Bu süreçlerle biraz kendim dövüşerek, tartışmayla başa çıkabildim. Partnerim tarafından da ifşa edildim. Sonra gittim ondan hesap sordum. Bu kişiyle yüzleşerek rahatlamaya çalıştım. Ben bu iftirallardan bambaşka biriyim. Kimseye zarar vermediğim bir durumun içindeyim. Bilgi ve birikimimle aştım. Eğer ne yaşadığımızın neyle yaşadığımızın farkındaysak bunun doğrularını biliyorsak atılan iftirallara ya da yayılan etiketlere karşı daha dirençli olabiliyoruz. Benim birilerine bu hastalığı yayacağım söylediğinde, benim kızdığım nokta daha çok cahillikleri olmaya başladı. Çünkü bar bar bağıriyoruz her yerde. Bütün LGBTİ+ örgütleri HIV özne dernekleri ya da HIV’le yaşayanlar bağıriyor “B eşittir B’yi”.⁴ “B eşittir B” meselesi ortaya çıkmadığı zaman da kondomun yüzde yüz önleyici olduğu meselesi vardı. Bunlar varken, biliniyorken, bunlar konuşulup yaygınlaştırılmaya çalışılıyorken

4 B=B yani Belirlenemeyen Eşittir Bulaşmayan. HIV’le yaşayan kişilerin düzenli ilaç kullanımı virüsün baskılanmasını sağlar. Virüsün baskılanması sayesinde kişiler hayatlarına sağlıklı bir şekilde devam eder. Ayrıca virüsün geçişi de ortadan kalkar. Bu bilimsel çalışma B=B sloganıyla ayrımcılığa karşı mücadele etmek için kullanılır. Daha fazla bilgi için <https://www.pozitif.org/post/b-b-belirlenemeyen-esittir-bulasmayan-ne-demek-adresini-ziyaret-edebilirsiniz>.

ve sosyal medyada artık daha görünür haldeyken arke dönemden kalma bilgilerle yargılanması, etiketlenmesi ve bunu lubunyalardan da yapıyor olması beni sınırlandırdı. Bu noktada HIV'le yaşayanların, lubunyalara daha güçlü olmalarını biraz daha kendilerine güvenmelerini istiyorum.

Ben eskisi gibi korkmuyorum. Eskisi gibi bunun duyulacağı endişesinden de çok korkmuyorum. HIV'le yaşamanın insana nasıl bir engel olacağına ya da sağlığıma nasıl ket vuracağına dair endişe de yaşamıyorum. Etrafımda uzun yıllardır HIV'le yaşayan insanlar var. Yalnız değilim ve o bilinç beni güçlü biri haline getirdi. Yaşamda ve HIV'le yaşayanlara ayrımcılıkla mücadelede daha somut adımlar atabileceğim noktalara getirdi dayanışma kültürü. Bununla ilgili dosyaları takip edebilme, bununla ilgili hukuki mücadele edebilme noktasına getirdi. Bize öcü gözüyle ya da başka bir kötü gözle bakılmamasını temenni ediyorum. Zaten tanı almış birinden asla zarar göremeyeceklerini, tıbben bunun mümkün olmadığını herkesin görmesini istiyorum. Bunu bile- rek, düşünerek bize yaklaşmalarını diliyorum. HIV'le yaşayanlarla arkadaş, sevgili, koli olabilirsiniz.

Bir araya geldiğimizde, korkuyla karışık o gözlerimizdeki ışığı görebiliyorum. Sertab Erener'in "bir minicik kız çocuğu bak duruyor orada hala" dediği gibi "bir minicik lubunya ya da bir minicik insan var". Hayallerimizi, duygularımızı, yaşama isteğimizi o korkulu gözlerin arkasına saklayamıyoruz. Her ne kadar korku bize engel olmaya çalışsa da. Gizlememiz de gerekmiyor. Kimseye hayatımızla ilgili böyle bir şeyi açıklamak zorunda değiliz, eğer ki kendimiz istemiyorsak. Açıklıyorsak da hesap vermek zorunda değiliz. Geçmişimize bile hesap vermek zorunda değiliz.

SIFIR
AYRIMCILIK
MÜMKÜN

5. Jüjü: “Bugün çelik bir kasa gibiyim, hem korunaklı hem her yerde”

Zaman zaman sinirlendiğim ve “yine mi be” dediğim olumsuzluklar yaşansa da geleceği umutla inşa etmek için anlamlandıramadığım bir hevesim var bu aralar. Ben Jüjü. Otuz yedi yaşında bir trans kadını ve sekiz yıldır HIV’le yaşıyorum. Uzun yıllardır LGBTİ+ insan hakları savunuculuğu yapıyorum. İnişli çıkışlı bir ilişkim var. Hem LGBTİ+ hareketiyle hem de Türkiye’deki örgütlenme kültürüyle... Ama istikrarlı bir direngenlik gösterdiğimi düşünüyorum.

“Bana güç veren, yol gösteren bir kız kardeşim olmasının avantajını yaşadım”

İlkokula gidiyordum ve okuma yazmayı öğrendikten sonra en keyif aldığım aktivitelerden bir tanesi takvim yapraklarının üzerinde yazanları okumaktı. 1 Aralık, hem ablamın doğum günü olduğu için hem de Dünya AIDS Günü olduğu için ev içerisinde de bir espri konusuna dönmüştü. Her yıl ablama “tüm dünya senin doğum gününü kutluyor, çok havalısın” diye espri yapılırdı. Dolayısıyla, benim ilk tanışma anım olumsuz bir hikayelendirme etrafında olmadı. 2016 yılının başlarında ise tanı aldım. Doğum günüm için kendimi ödüllendirdiğim bir seks partisinin akabinde korunmasız birleşme yaşadığım anonim partnerlerimden bir tanesi bana bel soğukluğu olduğunu mesaj atmıştı. Bunun üzerine rutin kontrollerimi erkene alıp, eve döner dönmez hastaneye cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar taraması için başvurmuştum. Ben bel soğukluğu beklerken, tüm tahlil sonuçlarım referans aralıklarında çıkmıştı. Yalnızca HIV sonucumu iki hafta kaygıyla beklemek zorunda kalmıştım. Nitekim bir sabah çevrimiçi sistemden yine kontrol ettiğimde “pozitif/kritik - acil doktorunuza başvurun” yazan tahlil sonucu ile karşılaşmıştım. Tüm bildiklerime ve yıllar içerisinde kazandığım deneyimlere rağmen, HIV pozitif olduğumu öğrendiğim ilk an başımdan kaynar sular dökülmüş gibi hissetmiştim.

O zaman beraber yaşadığım iki ev arkadaşım vardı. İlk onlarla paylaşma ihtiyacı duydum ve öğrendiğim ilk sabah paylaştım. Bir tanesi “hak ettin” dedi. Ondan sonrası zaten tüm ilişkimizi bitirdiğimiz üç aylık korkunç bir süreçti.

Diğer ev arkadaşım ise “abla domuz gibi karısının bir şey olmaz sana, dert etme” demişti ve tüm tanı alma ve sonrası tetkik süreçlerinde hep yanıbaşımdaydı, en büyük destekçimdi. Sanırım nasıl baş ettiğim değil de baş edebilmem için bana güç veren, yol gösteren bir kız kardeşim olmasının avantajını yaşadım.

“Artık sadece mutlu ve güçlü hissediyorum”

Çok yalnızlaştırıldığımı, suçlandığımı, sağlık statümü kendi iktidar savaşlarında araçsallaştıran ve beni korkutarak üzerimde tahakküm kurmak için canhıraş çabalayan insanların ortasında kaldığımı hatırlıyorum. İyi ki canım lubunya bacım beni o dipsiz kuyudan çekip çıkarmış ve kim olduğumu bana hatırlatmış, beni silkelemiş. Açıkçası bundan bir yıl öncesine kadar sadece öfke ve kin hissediyordum. Artık sadece mutlu ve güçlü hissediyorum. Kendimi bolca takdir ediyorum. Hakikat bir tanedir ve aynı hakikati kaç kişi paylaşıyorsa o kadar farklı versiyonu vardır. Kötü olan, kötücül davranan, kötülükten beslenenlerin kendisini her seferinde mağdur olarak tanıttığı bir karma yaşamıştım ben. Bugün ise hikayeyi nasıl anlatırlarsa anlatsınlar, ben kendi hakikatimi olduğu gibi onlara da söyleyebilmeye devam ediyorum.

Öznelerin bir arada örgütlendiği ve hak mücadelesi yürüttüğü bir yerde bile ayrımcılık kendisini iktidar savaşının bir aracı olarak ortaya çıkarıyor. İlk tanı aldığım günlerde, bana yakın zamanda ölmüş önemli bir trans kadın aktivist şöyle demişti: “O istifanı geri çekeceksin. Artık madiliklisin. Hayatın boyunca, ilaçlarını alabilmek için sigortaya ihtiyacın olacak. Sike sike Pazartesi ofise döneceksin”. Dediği gibi yapmıştım. Dışarıdan gelen herhangi bir ayrımcılık, yaftalama ya da şiddet beni bu kadar korkutmazdı ve yaralamazdı sanırım. Üstelik bu cümleleri iyi niyetle ve iyi niyetli olan bir grup kıdemli aktivistin yanında kurmuştu bana. Bugün bu dile şiddet dili deniyor sanıyorum. Ama benim için gerçeğin yüzüme olduğu halile çarpılmasıydı. Sanırım ölene kadar unutmayacağım bu birkaç cümleyi.

HIV’le yaşayan bir trans kadın olarak ayrımcılığın en soğuk yüzü ise cinsiyet uyum sürecini ertelemek zorunda bırakılmaktı. Hormon ilaçlarımla yeni başladığım antiretroviral ilaçların etkileşimine dair 2016’da henüz bir araştırma yoktu.

HIV pozitif bir trans kızı ameliyat etmeyi kabul eden bir cerrah da bulmak samanlıkta iğne aramak gibiydi. Ben de bir süre çabamı bu alana harcadım. İçinde bulunduğum ağları harekete geçirmeye çalıştım. Kaynak aradım. En sonunda kendi doktorumun bu alanda yan çalışma olarak yer almış uluslararası yayınları taraması ve 2016 sonuna doğru hormon ilaçlarıma rahatça tekrar başlayabilmemle sonuçlandı. Rinoplasti için test sonuçlarımı paylaşarak her konuda anlaştığım bir plastik cerrah ve özel hastanede ameliyatımdan bir gün önce yaşadığım “ama siz HIV pozitifsiniz, ameliyat edemeyiz” şeklinde gerçekleşen ayrımcılık akabinde daha çok içe kapandım. Bir süre sonra başka akranlarımla cerrahlara erişebilmesi için çeşitli şehirlerden doktorları aramaya başladım. Akran danışmanlığı esnasında tesadüfen öğrendiğim bazı cerrahlar da oldu. En sonunda kapsayıcı ve eşitlik ekseninde tıp etiğine uygun çalışan bir plastik cerrah buldum. Diğerleri gibi HIV pozitif olmayı yüzde elli fazla para isteme sebebi olarak görmüyordu. Yaşadığım tüm bu süreçler ve deneyimler beni güçlendirmişti. Daha fazla bilgi ve ağa erişmiştim. Bu araçlarımı daha fazla akranımla paylaştıkça da kendimi daha iyi hissetmeye başlamıştım. Bugün çelik bir kasa gibiyim; hem korunaklı hem her yerde.

“Kendi deneyimlediğim yerden hikayemi anlatarak değişimi sağlıyorum”

Ben sitemkar bir lubunyayım. Ama bir beklentim yok artık. Sorun ne ise benim yerime çözemeyeceklerini öğrendim. Artık taleplerim var, üstelik yolu ve yöntemiyle çözümü önerdiğim taleplerim. Hal böyle olunca sitemlerim daha da sinir bozucu oluyor bazen. Varlığından en çok mutlu olduğum şey ise lubunya bacıları oldu. Az sayıdalar ama iyi ki varlar. Özellikle şimdi yanında olamadığım, sarılamadığım bir bacım var ki o benim en büyük dayanağım oldu.

Ben dayanışmayı ne LGBTİ+ hareketinden doğru ne de HIV özne hareketinden doğru yaşadım. Ben dayanışmayı biyolojik kardeşlerimin bana “ne var burada, niye bizden gizliyorsun? Salak mısın kızım?” Dedikleri yerde yaşadım. Natrans ve hetero eski sevgilimin sağlık statümü ilk günden beri bilmesine rağmen “ilaçlarını düzenli kullanıyorsun ki kullanmasan da ne olacak

kondom var” dediği yerde, benden ayrılma sebebine bunu dönüştürmemesinde yaşadım. Doktorumun, “meslek hastalığı olarak düşün bunu, zaten domuz gibisin bir şey olmaz sana” dediği yerde yaşadım. Can lubunya bacımın “kahpe karı kalk dışarı çıkak” dediği her an ve günde yaşadım. Bu dayanışma halleri o kadar çok şeyi değiştirdi ki... Mağdur olmamayı, kendimi sevmeyi ve daha fazla paylaşmayı öğretti bana. O yüzden bir değişiklik hayal etmiyorum. Kendi deneyimlediğim yerden hikayemi anlatarak değişimi sağlıyorum.

6. Mustafa:⁵

“Hepimiz aynı torbadaysak ayrı durmanın anlamı yok”

On yıldır örgütlüyüm. Bir LGBTİ+ derneğinde gönüllüyüm. Sivil alanda serbest işler yapıyorum. Şu sıralar zamanımın büyük bir kısmını kendime ayırsam da on yıldır aktivizmin içerisindeyim.

“Bence biraz daha duygularıma izin verebilirdim”

HIV’i ilk 2010’lu yıllarda lisede duydum. 2014’te ise örgütlenmeye başladığımda aslında “LGBTİ+ hareketinde bu konuyu konuşmak bizi daha hastalıklı göstermiyor mu?”, “Toplumun dışında mı gösteriyor acaba?” Diye kaygılarım olmuştu. Hem eşcinsel hastalığı değil diyoruz hem de neden gündem ediyoruz diye kaygılarım vardı. İşin sağlık boyutunu, sosyal boyutunu öğrenince hızlıca aştım bunu. İlk testimde tanı aldım ben. Üniversitenin sağlık biriminde. Aktif cinsel hayatım olduğu için bir şekilde zaten varmış gibi bir düşünce hep duruyordu zihnimin bir köşesinde. Onun doğrulanması gibi hissettim. Evet, zaten bekliyordum. Hemen, ‘Ne yapıyoruz? Ne yapmam lazım?’ Gibi bir kafaya girdim. Kötü bir şey hissetmeme izin vermedim. Ölüm korkusu beni bu düşünceye itti. Gençtim, yirmi bir yaşındaydım.

Çok daha iyi yönetebilirdim aslında. Biraz, şu an baktığımda ölmeyeceğimi biliyorum. Bunlar yaşanmadı. Onun getirebileceği kötü hissi de yaşamaya izin verebilirdim. Vermedim ama o sonraki yıllarda çıktı. Hemen rasyonalize etmeliyim, duygularıma kapılmamalıyım diye düşündüm. Bence biraz daha duygularıma izin verebilirdim. Elbette şanslı hissediyorum. İyi insanlar vardı bilgi alabildiğim ve benimle doktora gelebilen. Ya da karşılaştığım sağlıkçılar da iyiydi ilk etapta. Ben 2015’te tanı aldım. Neredeyse on yıl olacak. Bir sürü şey yaşadım.

Bir kere sağlık hizmetlerinde çok fazla ayrımcılık var. Mesela kan veriyoruz düzenli olarak. Orada statümü söylemediğim için o kanı alırken fark etti.

⁵ Bu isim özel olarak bir kişiye işaret etmemektedir. Anonimliği sağlamak için kullanılmıştır.

Artık şişeyi mi okudu ne yaptı ama öğrendi ve “neden söylemiyorsun?” Diye bir çıkıştı. Hani herkese yapar ama HIV’e karşı bir bakış. Normalde o eldiveni takman gerekiyor zaten. Hiçbir şey de olmayabilirim. Aslında herkesin HIV pozitif olduğunu varsayarak hizmet vermen gerekir.

“Bir ayrımcılık olasılığı bile beni isteklerimden geri itti”

Bir burun ameliyatı olmak istedim erteledim. Denenmiş, akılcı bi deneyimden değil ama ameliyat zor bir şey. Doktorlar ayrımcı ve gideceğim, beni ameliyat etmek istemeyecek gibi düşündüm. Bunu çok dillendirmesem de bilinçaltımda operasyonu erteledim. Bir ayrımcılık olasılığı bile beni isteklerimden geri itti. Eşcinsel olarak çoğu yerde açığım, bir şekilde politika yapıyorum ama HIV pozitif olduğumu hala pek çok yerde saklıyorum. Aktivizm yaptığım her yerde, kendi örgütümden bütün harekete kadar... Hala demek ki eşcinsel olmaktan daha fazla korkutuyor beni bu kimlik. Çalıştığım kurumda işe başlar-ken endişelenmiştim. İlk kez işe girdiğimde şöyle düşündüm: Ne gibi kanlar istenecek? Bana sormadan test yapacak mı acaba? Bana sormadan bir test yapsa ve bir prosedür yürüse baş edebilirim. O mekanizma etrafımda var ama işe girmeme, para kazanmama engel bu günün sonunda. Nasıl mücadele edeceğini bilmek de kimi zaman işe yaramıyor.

İlişkilerde de ayrımcılık var. Bu zamana kadar, sen pozitif olduğun için seninle devam etmiyorum, diyen hiç çıkmadı ama ben bunu paylaştıktan sonra ortadan kaybolanlar oldu. “Acaba bir şey bulaştırdın mı bana?” Diye soranlar oldu. Açılıyorum ve beni konuşmak yerine seni konuşuyoruz. O ilişkinin ilerlediği bir aşamada söylüyorum bir de. Oturuyorsun, sohbet ediyorsun, flörtleşiyorsun ve bir şekilde konu HIV’e geliyor. Genel bir bakışı var ve seni bütün ilişkiden soğutuyor. Aslında üzen bir şey. Üzülüyorsun. İyi giden bir şey HIV yüzünden bozuluyor. En paylaşmamız gereken, en kişisel yerde oluyor bu. Sonuçta iş yerini dava edebilirsin ama seninle birlikte olmuyor diye ne yapacaksın dava mı edeceksin yani?

Sosyal medyada bir dönem LGBTİ+ aktivistlerinin HIVfobisi ortaya çıktı.

Bilmemek başka bir şey ama bakıyorsun bir lubunya aktivist bir dernekte var oluyor ya da belli bir pozisyonda duruyor. İnsanlar sözüne güveniyor ve bütün özgüveniyle yanlış bilgiyi söylemekten çekinmiyor. Onlara bir sitemim var. Oraya bıraktıkları dijital ayak izi, onu takip eden, etkileşime giren bir sürü insanların aklında soru işareti oluşturdular. O gün bir şey söylediler ve bundan aslında vazgeçmediler. Zaten herhangi bir özeleştirici de vermediler. LGBTİ+ hareketinde HIV'le yaşayan LGBTİ+'ları koruyan bir tutum yok ki biz bunları yaşadık.

***“Dayanışmayı gördüğün yerde pozitifim diyebilmek...
Bu çok güçlendirici bir şey”***

Tüm bu yaşananlar karşısında bilgilenmek beni güçlendirdi. HIV ne, hukuki boyutu ne, mesela karşılıklı rıza ile yürütülen bir ilişkide fail konumuna düşebiliyorsun. Politik olarak ne söylediğin kadar hukuki olarak ne söylüyor yasalar, güçlü hissettiren şeylerden biri bunları biliyor olmak. Tabi ki de yakın çevrem ve yaşadığım ilişkim benim dayanağım. Her şeyi konuşabileceğim, anlatabileceğim kişiler var. Örgütlenmenin kendisi de her şeye rağmen bir başka dayanak. LGBTİ+ örgütlerinin bir yerde katkısı olduğunu düşünüyorum. Bir örgütlenme yapısının kendisi daha öznel ve kötü bir deneyimi aşma konusunda alan sunuyor bence.

Dayanışmayı gördüğün yerde pozitifim diyebilmek... Bu çok güçlendirici bir şey. Aradaki bütün bariyeri kaldırıp atan, kendin olabildiğin bir şey. Bana açılma imkanını vermesi dayanışmanın... Yalnız hissetmemek...

“Karşılaşacağım bir ihlalde başvurabileceğim mekanizmalar var” diyebilmek... Bir iğne çıkacak ve o kesin tedavi olacak diye bir hayalim yok ama kimseye açılmak zorunda kalmadığım, “ben pozitifim” demek zorunda kalmadığım ama kendimden örnekler verebildiğim bir değişim benim hayalim. Bazı insanlara böyle açıldım ben. Bu yüzden LGBTİ+ derneklerinin savunuculuğu en üst şekilde yapması gerekiyor. Bir grup HIV'le yaşayan aktivist var ve onların çabasıyla bir şeyler konuşulur hale geliyor. Halbuki HIV'le yaşayan LGBTİ+'lar olarak bu hareketin tam göbeğindeyiz.

İçinde bulunduğum örgütte HIV'in konuşulmasına dönük şeyler yaptım. Bana sorumluluk da yükleyen bir şey HIV. Kimsenin sorumluluk hissetmediği, sadece HIV'le yaşayanların meselesiymiş gibi baktığı bir yerde aynı masada oturup bira içmekten bile doğan bir sorumluluk bu. HIV alanında çalışan örgütlerin de daha fazla savunuculuk yapması gerekiyor. İnsan hakları hareketinde HIV'in daha çok gündemleşmesi gerekiyor.

Nikahsız birliktelik yaşayanlar, eşcinseller, HIV'le yaşayanlar olarak muhafazakar ideolojilerin karşısında doğal bir birlikteliğimiz var malum. Hepimiz aynı torbadaysak ayrı durmanın anlamı yok. Birbirimizi bulalım.

HER HAYAT
DEĞERLİDİR

7. Gucci:

“Değişim bizimle başlıyor”

Yirmi iki yıldır aktivizmle uğraşan bir trans kadınıyım. Aynı zamanda seks işçiliği yapıyorum. HIV’i ilk Rock Hudson’ın ölümüyle duydum. Ne olduğuna dair bilgimiz yoktu. Öldürücü bir hastalık ve eşcinsel hastalığı olduğunu Türkiye basını yazdığında öğrendim. Böyle lanse edilmişti. O zaman HIV’e ilişkin bir hissiyatım da yoktu ama tanı aldığımda, doktor bana tanımı söylerken, zifiri bir karanlık içerisindeydim. Duygusuz, düşüncesiz, temassız... Tamamen bir boşluktu.

“Yaşamak zorundayım, dedim. Kendime güvendim”

Kulüpte çalışıyordum. O zamanlar kan kartları vardı. Üç ayda bir emniyet gelip zühreviye götürüyordu. Kontrollerimiz yapılıyordu. Öyle öğrendim HIV pozitif olduğumu. Altı ay baş etmekte çok zorlandım. Bunalım yaşadım. Odaya, yataktan çıkmadım. Uyku ilaçlarıyla uyudum. Bir anda işin tamamen kesiliyor. Çevrende anlatacak hiç kimsen yok. Çünkü seks işçiliği yapıyorsun ve anlattığında seni deşifre edeceklerini çok iyi biliyorsun. Hiç kimseyle paylaşmadım. Kendi kendimi yiyip bitirdim. Beynim kabullenmedi bu durumu. Ben bu kadar dikkatliyken, “olamaz” diye düşündüm. Altı ayın sonunda kabullendim. Önce tedavi almayı öteleddim. O zaman ortada aktivist yok, dernek yok. Tedaviyi ertelemek başıma iş açtı. Sonra kendimle baş etme mücadelem girdim. İncancım çok devreye girdi. Önce tanrıma inanmayı seçtim. Yaşamak zorundayım, dedim. Kendime güvendim.

Tanı aldığım ilk an tedaviye başlasaydım daha dirençli olurdu. Çevremdeki kimse de öğrenmezdi. Kulübü bıraktığım için, ben daha ne olduğunu anlamamışken bir anda geçmiş olsun telefonları almaya başladım. Ayrımcılık devreye girdi. Ev arkadaşşımdan başladı, tanımadığım insanlara kadar uzadı. Sen onu tanıyorsun ama o hakkında milyon tane söz üretme hakkına sahip olduğunu düşünüyor. Arkadaşlarıyla yemek yediğin kap ayrılıyor. Seni görmeye gelen misafirin artık gelmiyor. Seninle görüşmemek için çaba sarf eden arkadaşların oluyor. İşin üzücü yanı, kendilerinin de bunu

yaşayabileceklerini düşünmüyorlar.

“Bana hiçbir şey olmayacak diye kimse düşünmemeli”

Bu ötekileştirmeyi beş, altı yıl öncesine kadar yaşıyordum. Ben sana dokunmaya bile çekiniyordum, diye itirafta bulunan aktivist arkadaşlarım oldu. O bu hatasıyla bir yerde dururken ben elimden geldiğince herkese cinsel sağlık konusunda bilgilendirme yapmaya çalıştım. Hala da devam ediyorum. Bana hiçbir şey olmayacak, diye kimse düşünmemeli.

Dayanışmayı da gördüm. Yatak olmadığı için hastaneden reddedilince trans kadınlar acil bölümünde, enfeksiyon bölümüne eğer ki beni yatırmazlarsa doktorlara hastaneyi yakacaklarını söylemişlerdi. Hayatımı önce bir kişiye, sonra da bu olaya borçluyum. Dayanağım ise inancım oldu. Sonra da kendime olan güvenim. Bu sayede dirençliyim ve dik durabiliyorum.

Artık bu konuları pek kimseyle konuşmuyorum. Bu benim özelim, diyorum. Baş etmeye devam ediyorum. Sanki artık her şey biraz daha kötüye gidiyor. O yüzden bizim daha çok okumamız, bilinçlenmemiz gerekiyor. Değişim bizimle başlıyor.

8.Bora: *“HIV’le enfekte olmaktan korkan kendine mumla arayıp HIV’le yaşayan birini bulmalı”*

Dört yıldır Pozitif-iz Derneği’nde akran danışmanlığı yapıyorum. Hafta içi her gün öğlen on iki, akşam yedi arası açık telefon hattımız var. Burada soruları yanıtlıyorum. Tanı almış, soruları olan, HIV hakkında bilgi sahibi olmak isteyen herkesle konuşuyorum. Aynı zamanda bürokratik ve hukuki işlemlerde de yardımcı olmaya çalışıyorum HIV’le yaşayanlara.

“Yurtdışına gittiğimde oradaki gey barlardaki afişleri Türkçeye çevirip buradaki barlara asıyordum”

HIV eskiden çok büyük bir çaresizlik demekti. Seksenli yılların ilk ortasında çıktığı zamandan ve tedavinin etkili olduğu döneme kadar HIV eşittir sonu AIDS’ti. O da eşittir ölümdü. Çaresiz bir durumdu. Doksanlı yılların sonuna doğru çok yakın bir arkadaşımı AIDS evresinde kaybettim. Çok zor bir dönemdi. Varlığından haberdardık ama vaka yoktu. Kimin HIV’le yaşadığından haberdar değildik. Ne yapabilirim? Nasıl yardım edebilirim? Bunları iyice öğrenmek istedim. AIDS’le Savaşım Derneği vardı o dönem. Onlardan bilgi aldım. İlaçlar da yeni çıkmıştı ve herkes erişemiyordu. Orada kapıdan çıkarken bunu kendi camiama anlatmalıyım, korunmanın önemini anlatmalıyım, diye düşündüm. O dönem sadece korunma biliniyordu. Tedavi zordu. Ben kendi başıma bilinçlendirmek için yola çıktım. Yurtdışına gittiğimde oradaki gey barlardaki afişleri Türkçeye çevirip buradaki barlara asıyordum. 2006 yılında Pozitif Yaşam kurulduğunda onlarla görüştim. Orada daha da bilgilendim. Çeşitli mecralarda HIV’i anlattım. Sonra yurtdışına gittim ve geri döndüğümde arkadaşlarımin kurduğu Pozitif-iz Derneği ile 2019 yılından itibaren ilişkilendim. Onlarla bir aradayım.

Aslında bu kadar bilginin üzerine 2019 yılında ben aniden hastalandım. Korunuyordum da. Demek ki çok milyonda bir olabilecek bir enfekte olunabilme gerçekleşti. Tabi ne olduğunu bilmiyorum bunun. Hastalanmamı başka şeylere yordum ilk. HIV hiç aklıma gelmedi. Yurtdışında tropik bir

bölgede o bölgeye özgü bir virüsle enfekte olmuştum eskiden. Ona yordum. Doktor arkadaşım kanımı almıştı. Sonra kendimi enfeksiyon hekiminin karşısında buldum. Sağ olsun beni yönlendirmişti. Hekim bana sorular soruyor ama ben hiç o kısımda değildim.

O zamanki eski sevgilim beni yan odaya çağırdı. Her zaman yanımda olduğunu söyledi. Ben kanser oldum herhalde diye düşünüyordum ailemde de kanser hikayesi olduğu için. “Testin pozitif gelmiş” dedi. Korku değil, panik değil. Bir inanmadım sadece. Matrix filminde akan yazılar gibi bir tarafta sorular bir tarafta bilgiler akıyordu gözümün önünden. Onlar birbirleriyle eşleşti. Bende travmatik bir şey yaratmadı. Konuya hakimdim. Bir travma gerçekleşmedi.

“Ortada bir devlet politikası sorunu var”

Elbette buna hazırlanıyorsun. İnsan bir, “ben artık HIV’le yaşıyorum” diyor. Yapacağı değişiklikleri düşünüyor. Bu noktada en önemlisi, doğru bilgiye eriştiğinde problem kalmıyor. Kabullenip yoluma devam ettim. Mutfağın önündeki kişiyken mutfağa geçtim. Benim için, yaptığım aktivizm için güzel oldu bu. “Enfekte olmaktan dolayı bu kadar mutlu olan başka biri olamaz der” arkadaşlarım.

Ben bilgiye güvenerek rahatladım. Zaten HIV’le yaşayan arkadaşlarım vardı. Onların sağlıklı yaşamlarını biliyordum. Ayrımcılık her yerde var. Okulda, ailede, çevrede... Bunun sebebi bilmemekten geliyor. Bilmiyor ve tehlike arz edecek bir şeyden korkuyor. HIV’le yaşayan kişilerin herkes kadar sağlıklı ve normal olabildiğini bilmiyor. İnsanlara kızmıyorum. Bununla birlikte ben hiç ayrımcılığa uğramadım. İki kişi beni cinsel partner olarak reddetti. Hiç de umrumda olmadı. HIV pozitifim dedikten sonra “ama” diyerek devam ediyorsa ve bilgilenmiyorsa bu beni hiç ilgilendirmez. Kendi haline yansın. HIV’le enfekte olmaktan korkan kendine mumla arayıp HIV’le yaşayan birini bulmalı. Çünkü HIV’le yaşayan kişi tanı almış, ilaçlarını içiyor, kontrole gidiyor ve o kişiden HIV geçişi söz konusu değil.

Sivil toplum örgütleri olarak bilgilendirmeye devam etmemiz lazım. Bizler ilk başta değil en son çalınan kapıyız. Kulağına su kaçtığında insanların geldiği bir yeriz. Ortada bir devlet politikası sorunu var. Bilgilendirme yürütülüyor ve insanlar bilgisiz kalıyor.

***“Hala o eşikler arasında geçiş yapıyorum.
Keskin bir çizgi bile değil”***

Hayatımda en büyük motivasyonu kendi içimde buldum. Dostlarım, arkadaşlarım, bulunduğum örgüt çok işe yaradı. Kendimi güvenli bir alanda hissettim. Burada çalıştığım için iş yerimde acaba öğrenilir miyim kaygısı yaşamadım. Bu benim şanslı alanım. Bir eşikten diğerine geçmek kadar kolaydı. Hala o eşikler arasında geçiş yapıyorum. Keskin bir çizgi bile değil ve çok basit bir değişim hayal ediyorum. HIV’in varlığını devlet yöneticilerinin kabul etmesi. Artışı görmeleri ve bir sağlık meselesi olarak da ele alıp bütün dünyada nasıl yapılıyorsa bu şekilde kampanyalar yürütmeleri, ayrımcılığı ortadan kaldırmaları. Bunlar atla deve şeyler değil. Covid-19 pandemisinde maskenin üstündeki ince metali sıkmamız gerektiğini bilmiyordum ve öğrendim. Öğrenemeyen insanlar değiliz. Başka bir boyutuyla da sivil topluma fırsat tanınması gerekiyor. Hiçbir şey yapmıyorlarsa afişlerimizi kendimiz asarız. Bari bir billboard alanı sunsunlar. Bizi engellemesinler yeter.

HIV eskisi gibi değil. Korunmak önemli ama HIV’le yaşayan bir kişinin zaten hiçbir şeyi umursamasına gerek yok. Günde kullanılan bir ilaçtan başka hayatta bir şey değişmiyor.

9. Defne Güzel: “HIV’in bir reddetme gerekçesi olmadığı anılar mümkün”

HIV tanısını aldđđım günün üzerinden dokuz yıl geçti. Dokuz yıldır başka bir maceranın içindeyim. HIV, dokuz yıl önce hayatıma bir kapı açtı. Açık kimliğimle hikayemi anlatmaya, var olmaya, insanların hayatına dokunmaya devam ediyorum. Hem LGBTİ+’lar için hem HIV’le yaşayanlar için hayatı biraz daha yaşanılabılır kılmaya, kendim için hayatı biraz daha yaşanılabılır kılmaya çalışıyorum. Ben temas ettiğimiz alanların büyük etkiler yarattığına inanıyorum.

“Kendimi lme değil, ölümü kendime yakın hissettim”

Daha ocukken bazı Şeyler duyduğumu hatırlıyorum. HIV’le yaşayanların çok kısa ömürleri kalırmış, sinema koltuklarına şıringalar bırakılmış. şıringanın yanında da bir not olurmuş: “Gerçek hayata hoş geldin”. İşte sanıyorsun ki HIV’le yaşayanlar bu denli korkunç insanlar. Kendini sakınmaya çalışıyorsun o yüzden ama neyden sakındığını bile bilmiyorsun. Aslında bazı Şeyler duymaya ve görmeye devam ettim. İşte iğne resimleri, iskelet fotoğrafları... HIV’i ölümle yan yana koyan pek çok Şey.

Üniversite hayatımın başında tanı aldım ben. Kan bağışında bulunurken öğrendim. Doğrulama testinin sonucunu bekledik. Üniversite için gittiğim, henüz hiç bilmediğim bir Şehirde kendimi o kurumdan bu kuruma giderken buldum. Kan merkezinin müdürü kağıdı önüme koyup “uzun lafın kısıası AIDS’sin” dedi. O anki duygu, his nasıl anlatılır bilmiyorum. Dnyam başıma yıkıldı desem yeridir. HIV hakkında hiçbir bilgim yoktu. Bir kaç ay leceğimden emin yaşadım. Hayata karşı daha yirmilerimin başında bakış aım değişti. Her Şeyin görüntüsü, tadı, nefes almak bir başka gelmeye başladı. Kendimi lme değil ölümü kendime yakın hissettim. Soluğu ailemin yanında aldım. Sanırım lubunyalığımdan olacak, kendimi bunu saklayabilecek kadar gcl hissedemedim ben. Gizlenmekle baş edemeyeceğimi biliyordum. Aileme, arkadaşlarıma, çevreme açıldım.

Ben açılarak baş ettim ve bu hiç kolay değildi. Ailemden yana şanslıyım. Biraz ağlaştık da benimle hastane hastane geldiler ve bu sürecin nasıl olduğunu öğrendiler. O zamanlar için yakın diyebileceğim pek çok arkadaşım bana sırtını döndü. Üniversitede açıldığım hocalarımın başka hocalara söylediğini, arkadaşlarımın başka sınıf arkadaşlarıma söylediğini öğrendim. Bir noktada bu konu üzerindeki kontrolümü yitirdim. Yaşadığım semtte, gittiğim okulda artık istemesem de beni bilen insanlar vardı. Sürekli HIV’le yaşadığın kafanın bir yerinde dururken, bu düşünceyle yorulmamak elde değil. En büyük şansım o dönem Bursa’da bir üniversite topluluğunun olmasıydı. Örgütlenmek beni güçlendirdi. Dağılan planlarımın yerini yeni planlar, giden arkadaşlarımın yerini yeni arkadaşlar aldı. Şansa gittiğim bir cinsel sağlık atölyesinde ne olduğunu, aslında bir şeker hastalığından farksız olduğunu, ölmeyeceğimi öğrendim. Ne ölmesi, hayatıma sağlıklı bir şekilde devam edebilecektim ve bu günde bir ilaç kullanmak kadar kolaydı. Öğrendiğim şeyi herkese anlatmak istedim ben. Şimdi biliyorum ki açılarak gerçekten doğru bir karar verdim. Sadece hayatımın bu kadar hızlı değişeceğini tahmin edemezdim. Bana açılan kapıdan bu kadar hızlı gireceğimi ve hayallerimin bu kadar çabuk değişeceğini tahmin etmezdim. Hala o zamanları düşününce bir şaşkınlık hissediyorum.

“HIV beni güçlendiren yara izim”

Yaşanan olumsuzluklarla baş etmek kolay değil. Tanışma uygulamalarında artık mimli birisin. Sağlık personellerinin korku dolu gözlerini görebiliyorsun. Tanı aldığım zaman beni yönlendirdikleri merkezdeki doktorun elini sıkma istediğimde elimin havada kaldığını, arkadaşlarımın arasında sırf artık HIV’le yaşıyorum diye statü kaybına uğradığımı hatırlıyorum. Elbette yalnızca bunlar değil, 2019 yılında başlayan ve sosyal medyada linç edilme yol açan HIV tartışmalarını hatırlıyorum. Sırf HIV’le yaşadığın için ölmen gerektiğini düşünen ve bunu sana açıkça söyleyen insanlar var. Bilimsel gelişmeler olsun veya olmasın ortada bilinçli bir kötülük var. Kendimi geçtim, HIV’le yaşayanlar bugün gerçekten pek çok ayrımcılığın pençesinde yaşıyor. Özellikle mahremiyet hakkı, çalışma hakkı ve sağlığa erişimleri engelleniyor. Bugün ilaçlara erişim görece kolay olsa da kayıtsız mülteciler,

kendi ülkesinde tanı almış yabancılar maalesef hala ilaçlara erişemiyor. 2024 yılında aslında her HIV'le yaşayanın ücretsiz ilaca erişmesi gerekirken maalesef erişemiyor. Cinsellik hala tabu. Hele de LGBTİ+'ların cinselliği. Bunca ayrımcılık karşısında yapabildiğim şey HIV'i anlatmak oldu. Meslek uzmanlarına, LGBTİ+'ların ailelerine, çeşitli etkinliklerde HIV'i anlatmak, HIV'le yaşayan LGBTİ+'lar için kendi deneyimlerini anlatabilecekleri alanlar yaratmak, insanlara temas etmek, temas alanlarını arttırmak benim ayrımcılığa karşı kullandığım yegane başa çıkma yolu.

Dokuz yıldır LGBTİ+ hareketinde, LGBTİ+ örgütlerinde bu mücadele yolunu yürüyorum. Sanırım beni olduğum gibi kabul eden, benimle gurur duyan, benim kendimle duyduğum gururu takdir eden arkadaşlarım olmasaydı bu kadar güçlü olamazdım. Ben kendimle gurur duyuyorum. Açık açık söyleyebilirim ki, iyi ki HIV'le yaşıyorum. HIV benim hayatımı değiştirdi. Hayata olan bakışımı, hayallerimi etkiledi. Benim için son derece biricik bir mevzu bu. Benim politik olan özelim bir trans kimliğim bir de HIV'le yaşamam. HIV beni güçlendiren yara izim. Kendi yaralarımı sevdiğim gibi başkalarının da yaralarını sevmeme, anlamama olanak tanıyan, beni başkalarının öykülerine yakınlaştıran, insan yapan bir parçam.

“Kendi öykülerimizle bu tarihin, bu insanlık mirasının bir parçasıyız”

Gerek açık gerek kapalı, HIV'le yaşayan aktivistler olarak toplumun ruhunu değiştiriyoruz. Başka bir varoluşun, başka bir özgürleşme alanının en belirgin işaretiyiz. Seksenlerden bu yana getirdiğimiz bir insanlık mirası, bir mücadele tarihi var. Kendi öykülerimizle bu tarihin, bu insanlık mirasının bir parçasıyız. Mirasımın, mücadelemizin ortakları olan kişiler beni güçlendiriyor. Benimle örgütlenen, HIV'le yaşasa da yaşamasa da bu alana kafa yoran insanlar beni dönüştürüyor.

En büyük isteğim HIV'le yaşayanların ayrımcılığa uğramadığı bir geleceğe kavuşmak. Ya da bu geleceği oluşturmak için çabalamak. Eminim ki gün gelecek ve HIV'le yaşayanlara karşı duyulan korku da nefret de ortadan

kalkacak. Kollarını açmış bizi bekleyen bir gelecek değil bu. Bu gelecek için insanların hayatına dokunmaya devam etmemiz gerekiyor.

Benim kendim için bulduğum yöntem kendimle gurur duymak oldu. Bize bahşedilen ve sınırlandırılmış alanları reddediyorum. Kimsenin bahşettikleri üzerinden koltukları kabarsın istemiyorum. HIV'le yaşadığım için güçlüyüm ve HIV'le yaşamak son derece normal. HIV benim hayatımın en önemli parçalarından biri. HIV'i konuştuğumuz her alan aynı zamanda acıyı, zorlukları da konuştuğumuz bir alan ama bu hikayelerin ana teması bu acı ve zorluk olmak zorunda değil. HIV'in bir reddetme gerekçesi olmadığı anılar mümkün. HIV'le yaşayanlar olarak her yerdeyiz. Birilerinin annesi, babası, arkadaşı, sevgilisiyiz. Ayrımcılığın olmadığı anıları beraber yaşamamız ve oluşturmamız gerekiyor. Bunun mümkün olduğunu biliyorum.

HIV ÇOK
DEĞİŞTİ,
PEKİ YA SEN?

10. T. T.: *“Akran desteği dediğimiz birinin seni karşına alıp konuşması değil, gullüm yapabilmek, gönül bağları kurabilmek”*

Doktorayı yeni bitirdim. Tıp antropolojisi ve cinsellik çalışmaları üzerinedi. Tezimde de HIV üzerine çalıştım. Türkiye’deki HIV epidemesinin artışının trans kadınlar ve eşcinsel erkeklerin cinsel pratikleri yüzünden değil de devletin, sivil toplum örgütlerinin ve ilaç firmalarının politikalarındaki yetersizliklerden oluştuğunu vurguladım. Toplum sağlığı dersleri veriyorum. Bu dersler genelde LGBTİ+ sağlığı ekseninde şekilleniyor. Çalışmalarım hep LGBTİ+ komünitesine ilişkin. Benim komünitemi ilgilendirmeyen bir konuyu çalışmak istemiyorum. Yeteri kadar natrans ve heteroseksüel insanlarla ilgili çalışma var zaten. Bizim sağlığımız ve iyiliğimiz için bir şeyler yapmak istiyorum

Yurtdışında yaşadığım için hayat bazen kolay bazen de zor. Türkiye’deyken Türkiye’den uzakta olma fikri güzel ama uzakta olunca da bütün zorluklarına rağmen özlüyorsun. Türkiye’de kurduğum bağları burada kuramadım. Derin bağların eksikliğiyle yaşıyorum.

“şimdilerde ‘belirlenemeyen’ durumda olmak bir norm”

HIV’i ilk çocuk yaşlarda duydum. Gazetelerdeki ‘nataşa’ diskurunu hatırlıyorum. ‘Nataşaların Türkiye’ye AIDS’i getirdiğini yazardı gazeteler. Sonra Queer As Folk dizisinde karşılaştım. Benim açılmamda önemli bir yere sahip bir dizi. Oradaki karakterlerin yaşadığı zorluklara rağmen birbirlerine, komünitelerine olan bağlılıkları bana umut verdi. İki partnerden biri HIV’le yaşıyordu. Tedavi o kadar da iyi değildi dizide fakat partnerler yine de birbirlerini seviyorlardı. Bu benim için yeni bir öğretydi. HIV’le böyle karşılaştım.

Master yaparken Budapeşte’de bir kitaba rastlamıştım. Yazarı Tim Dean. Limitsiz Yakınlık adlı kitabı. Kitap HIV pozitif olmak isteyenlere değiniyordu. HIV pozitif olmak isteyenler ve onlara bu konuda yardım edenleri konu alıyordu. HIV’in patolojik olmayan bir çerçevede yaşanabileceğini bu kitapla

öğrendim. HIV’le yaşamak isteyenler virüsü fetişize ettikleri için değil, bir komüniteye girmeyi ve aktarılan genetik bilgiyi istiyorlardı. Bunun güçlü komünite bağları yarattığına inanıyorlardı. Ya da bu korkuyla yaşamadan devam etmek için HIV edinmek istiyorlardı.

Doktoraya başladığımda Türkiye’de HIV epidemisinin kötü yerlere gittiğini biliyordum. Fakat HIV’le yaşamayan biri olarak bu alanda HIV’le yaşayanları araştırma objesine dönüştürmemek için çalışmak istemiyordum. Bu benim kırmızı çizgimdi ama sonra işin boyutu değişti. Bu sebeple bilerek doğrudan HIV üzerine değil PReP üzerine çalışmaya başladım. Aktivistlerle görüştim.

Hastalık hastası biriyimdir. Seks konusunda büyük takıntılarım olmasa da düzenli test yaptırırdım. HIV edindiğim yaz aslında ekstra dikkatliydim. O yaz cinsel ilişkilerimde hep kondom kullandım. Beraber olduğum partnerim hala bunun üzerine şakalaşırız. Türkiye’de yaptırdığım testin sonucunu internette kırmızı renkle gördüm. Anlamadım. Aslında bilgi verilmesi gerekiyor bu aşamada. O sırada Amerika’ya döndüm. Çünkü partnerime zarar vermiş olabilir miyim? Diye korktum. Amerika’da bir daha testi yaptırdım ve derse gireceğim zaman arandım. Acil gelmem gerektiğini söylediler. Anlamadım tabi. Doktorla konuşana kadar elli tane hemşireyle görüştim ve en sonunda doktorla görüşüp öğrendim. Tarihine, bilimsel gelişmelere dair bir sürü şey okumuştum. Büyük korkularım olmadı. Şimdilerde ‘belirlenemeyen’ durumda olmak bir norm. Belirlenemeyen durumda olunca iyi biri oluyorsun. Belirlenemeyen duruma geçmem zor oldu. İlaç değiştirdim bu sebeple. Bir yıl uğraştım.

“Konuşmam gerektiğini, anlatmam gerektiğini düşünmemişim hiç”

İlişkimde de korkularım oldu. Sevilmem, istenmeme korkusu. Daha doğrusu çekici bulunmama korkusu. Partnerim böyle şeyleri takmayan biri. Bir sorun olmadı ama o korkuları yaşadım yine de. Saha çalışmam için Ankara’ya 2021’de geldiğimde o küçük komüniteyi yaratana kadar aslında baş etmediğimi anladım. Tanı almamın ardından geçen bir, iki yıl inkar

seneleriymiş. Konuşmam gerektiğini, anlatmam gerektiğini düşünmemişim hiç. Türkiye'deki HIV aktivistleriyle kaynaşınca, hemhal olunca, gönül bağları kurunca baş etmeyi öğrendim. Akran desteği dediğimiz birinin seni karşına alıp konuşması değil, gullüm yapabilmek, gönül bağları kurabilmek.

O zamanları düşününce içimde hep bir burukluk hissi oluyor. İçimizdeki burukluk hissinin üstesinden gelmemiz gerekiyor. Birilerinin bizimle olması bir lütuf değil. Sırf HIV'le yaşıyoruz diye rahatsız olduklarımızı susmamız gerekmiyor. Bunu erken keşfetmiş olmayı dilerdim. En büyük ayrımcılıkları ilişkide yaşayabiliyoruz. Bunun için toplumsal düzeyde değişime ihtiyaç var. Doktorların halkı bilgilendirmesine, HIV'le yaşamanın bir tehdit olmadığı algısının yaratılmasına ihtiyaç var.

Beni üzen ve yoran şeylerin üstesinden yazarak geldim. Yaşadıklarım çalışma alanım oldu. Ben de güçlenmek istedim, başkaları da güçlensin istedim. Hepimiz üzülebilir, boğulabiliriz ve bunda bir sorun yok. Hepimiz bunu güçlenme alanına çevirmek zorunda da değiliz ama o ayrımcılığın altında yatan toplumsal yapıyı biliyoruz. Gönül borcum beni bu alana yönlendirdi. Bu şekilde üstesinden geldim. HIV'le yaşayan aktivistler benim en büyük dayanağım oldu. Kız kardeşim, partnerim bunu bilse de bunu yaşayan birinin yerini tutmuyor. Empati kurabilirler ama tam anlamıyla anlayamazlar.

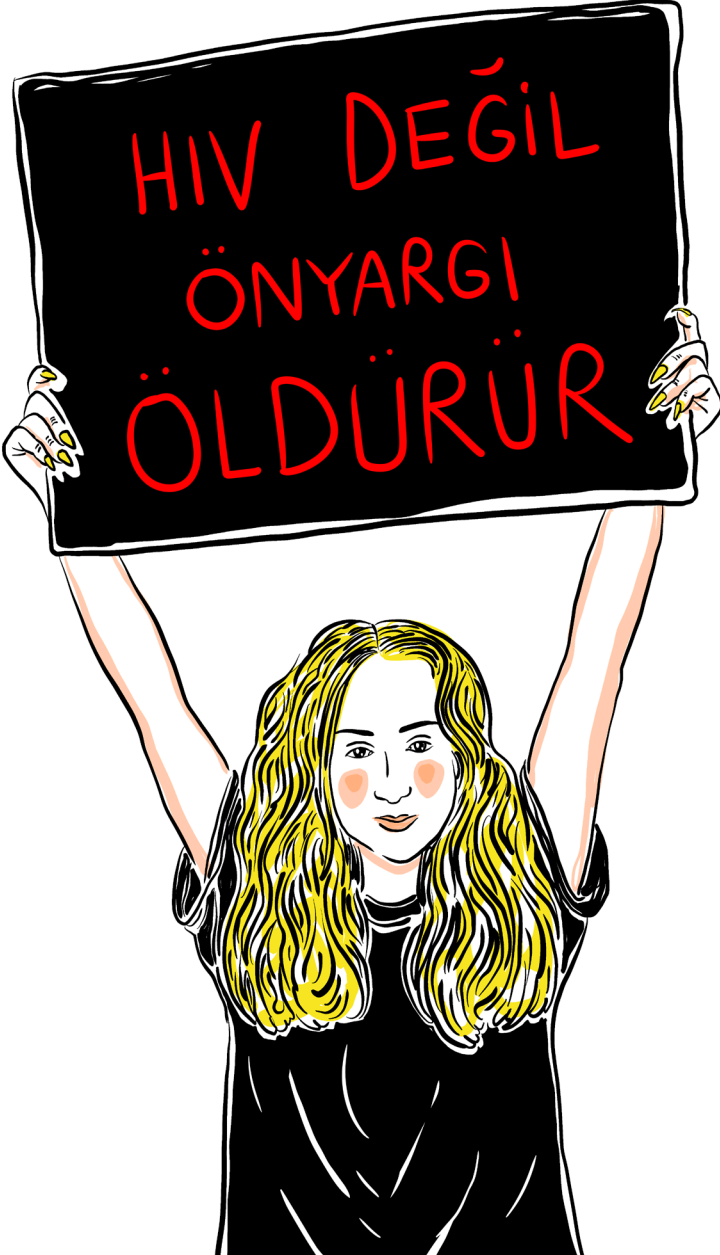
“İyilik halinden bahsediyorsak önce aktivistlerden bahsetmek gerekiyor. Her şeyi güzelleştiren ve güçlendiren bir aktör”

Çalışmalarında doktorlardan, sivil toplum örgütlerinden, ilaç firmalarından bahsedecektim. Fakat gördüm ki iyilik halinden bahsediyorsak önce aktivistlerden bahsetmek gerekiyor. Her şeyi güzelleştiren ve güçlendiren bir aktör. Dayanışma sayesinde çok fazla özgüven hissediyorum. Kendimi daha çok seviyorum. Yurtdışında olsam da hiç yalnız olmadığımı hissediyorum. HIV'le yaşayan LGBTİ+ aktivistler olarak daima birbirimiz için hazırız.

En büyük hayal ettiğim değişimler toplumsal değişimler. Ancak onların

sonucunda bireysel değişiklikler yaşanacak. Topyekün bir çalışmaya ihtiyaç var. Daha fazla kesişimselliğe ihtiyacımız var. Bu alana meraklı çok daha fazla doktor var. Önyargılarını kırıyorlar. Eski nesiller gibi değiller. Onların başkalarına öğretmesine ihtiyacımız var. HIV, korkmadan söyleyebileceğimiz bir şey olmalı. Herhangi bir şeyden bahsediyormuş gibi. Bunun için HIV hareketinin de LGBTİ+ hareketinin de birbirine sarılması gerekiyor. LGBTİ+'nın artışı, HIV'le yaşayanları da temsil edene kadar çabalamamız gerekiyor.

Öte yandan sevgi sadece sevgilide değil. Akranlarımız tarafından da seviileceğiz ve kabul göreceğiz. Hatta daha güçlü bir bağ olacak bu. Bizim kimseye boyun eğmememiz bize bir şeyleri lütfettiğini sanan insanların da kıcına tekme basmamız gerekiyor.

HIV DEĞİL
ÖNYARGI
ÖLDÜRÜR

Bu yayından kaynak göstermek şartıyla faydalanılabilir. Ancak yayın, 17 Mayıs Derneği'nin izni olmadan tamamen ya da kısmen fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz. Bu yayın parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi amacıyla yapılan ve ticari olmayan etkinliklerde serbestçe kullanılabilir.

Copyright © 2024, 17 Mayıs Derneği, Ankara